

Lausunto

29.06.2026

Asia: VN/9627/2026

Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntonne pääasiallinen sisältö

Lausuntonne pääasiallinen sisältö

FSS anser att det är motiverat att lagstiftningen kompletteras med bestämmelser som tryggar utbildningens och studentexamens funktion även under undantagsförhållanden och störningssituationer. Samtidigt betonar FSS att undantagsarrangemang alltid måste vara proportionerliga och utformade så att de inte oskäligt försvagar studerandes rätt till utbildning, utexaminering och möjligheter till fortsatta studier.

FSS anser att läropliktigas rätt till utbildning bör tryggas särskilt starkt i krissituationer. Prioriteringen får ändå inte leda till att de studerande som nyligen har fyllt 18 år och befinner sig i slutskedet av sina studier på andra stadiet blir utan faktisk möjlighet att slutföra sin examen. FSS föreslår därför att bestämmelsena ändras så att termen "läropliktiga" ersätts med "läropliktiga samt de som har rätt till avgiftsfri utbildning".

FSS understöder att studentexamensprov vid behov ska kunna flyttas med högst tre månader. Däremot bör tyngre begränsningar, såsom att studentexamen endast ordnas en gång per år eller begränsningen av rätten att skriva om prov, användas enbart i mycket allvarliga och långvariga störningssituationer. Sådana begränsningar riskerar annars att fördröja utexamineringen, försämra studerandes möjligheter att höja sina vitsord samt påverka övergången till fortsatta studier negativt. FSS anser även att undantagsarrangemang i gymnasieutbildningen måste trygga mer än enbart undervisningen. Studerande behöver även handledning, studerandevård, stöd för lärande och specialundervisning.

FSS tar avstånd från förslaget om att studentexamensnämnden inte behöver motivera sina beslut i omprövningsärenden som gäller bedömningen av studentexamensprov. Studentexamensvitsorden gar stor betydelse för ungas möjligheter till fortsatta studier, och omprövningsbegäran är det enda

egentliga sättet att söka ändring i bedömningen. FSS anser därför att bestämmelsen bör korrigeras så att studentexamensnämnden är skyldig att motivera sina avgöranden.

Häiriötilanteita ja poikkeusoloja koskevat ehdotukset

Lausuntonne koskien häiriötilanteen määrittelyä

-

Lausuntonne koskien ehdotusta yksityisten koulutuksen järjestäjien varautumisvelvollisuudeksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta oppivelvollisten ensisijaisuudelle poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa

FSS delar utgångspunkten att läropliktigas rätt till utbildning bör tryggas även under undantagsförhållanden och störningssituationer. Det offentliga har ett ansvar för att se till att unga läropliktiga kan avlägga en examen på andra stadiet, och det är därför motiverat att läropliktiga skyddas då resurser i en riktig krissituation begränsas. Samtidigt kan prioriteringen innebära att de studerande som nyligen har fyllt 18 år och därmed formellt inte längre är läropliktiga inte har möjlighet att slutföra sina studier. FSS anser därför att propositionens prioriteringsmodell bör vara mer nyanserad. Läropliktiga skall fortfarande prioriteras, men bestämmelsen bör samtidigt trygga studiemöjligheterna för de studerande som befinner sig i slutskedet av sina studier på andra stadiet. FSS föreslår därför att bestämmelsen korrigeras så att "läropliktiga" ersätts med "läropliktiga samt de som har rätt till avgiftsfri utbildning".

Lausuntonne koskien ehdotusta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain uudeksi 45 a §:ksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain uudeksi 52 a §:ksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta ylioppilastutkinnosta annetun lain uudeksi 4 a §:ksi

Det är motiverat att det finns lagstiftning som gör det möjligt att ordna studentexamen även under undantagsförhållanden och störningssituationer, eftersom studentexamen är en bärande pelare i övergången från andra till tredje stadiet. Det är även motiverat att vid behov kunna flytta tidpunkten för studentexamensprov med upp till tre månader. Att däremot minska antalet examenstillfällen till ett per år samt begränsa rätten att skriva om prov kan fördröja utexamineringen, försämra vitsorden och därmed även försvaga möjligheterna till vidare studier. Dessa bör undvikas i bästa möjliga mån, och därför föreslår FSS att bestämmelsen kompletteras så att de tyngre begränsningarna, såsom att studentexamen endast ordnas en gång per år samt begränsandet av rätten att skriva om prov, träder i kraft endast vid mycket allvarliga och långvariga störningssituationer.

Lausuntonne koskien ehdotusta lukiolain uudeksi 18 a §:ksi

FSS anser att gymnasielagen behöver bestämmelser som tryggar undervisningen och därtill hörande mekanismer vid störningssituationer och undantagsförhållanden. Den föreslagna 18 a § behöver därför preciseras. FSS föreslår att begreppet "läropliktiga" ersätts med "läropliktiga samt de som har rätt till avgiftsfri utbildning", så att även de studerande vid andra stadiet som nyligen fyllt 18 år och är i slutskedet av sina studier kan utexamineras. Undantagsarrangemangen bör därtill trygga mer än enbart undervisningen. Studerande behöver handledning, studerandevård, stöd för lärande och specialundervisning.

Lausuntonne koskien ehdotusta lukiolain 4 §:n muuttamisesta

-

Lausuntonne koskien ehdotusta tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain uudeksi 26 a §:ksi

-

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ää koskevat muutokset

Lausuntonne koskien lain 8 §:ään ehdotettavia muutoksia

-

Ylioppilastutkinnosta annettuun lakiin ehdotettavat muutokset

Lausuntonne koskien lain 5 a §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien lain 21 §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien lain 22 §:ään ehdotettavaa muutosta

FSS förhåller sig mycket kritiskt till den föreslagna ändringen i 22 § i lagen om studentexamen att studenexamensnämnden inte skulle behöva motivera sina beslut i omprövningsbegäranden som gäller vitsord i studentexamensprov i enlighet med 45 § i förvaltningslagen. Förslaget underminerar de studerandes rättsskydd. Vitsorden i studentexamen har en enorm betydelse för ungas möjligheter till fortsatta studier, och det är därför ytterst viktigt att examinanden får veta vad avgörandet i hens omprövningsbegäran baserar sig på. Eftersom omprövningsbegäran i praktiken är det enda sättet att söka ändring i bedömningen av ett studentexamensprov, är insynen i besluten särskilt viktig. Resursbrist får inte vara en orsak till att försvaga de studerandes rättsskydd. FSS begär att bestämmelsen korrigeras så att studenexamensnämnden har en skyldighet att motivera sina avgöranden vid omprövningsbegäran.

Lausuntonne koskien lain 24 §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Ammatillisen koulutuksen työelämätoimikunnat

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen työelämätoimikuntia koskevia muutosehdotuksia

-

Täsmennykset toisen asteen lukuvuosimaksuja koskeviin säännöksiin

Lausuntonne koskien lukiolain 34 a §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta annettuun lakiin ehdotettava muutos

Lausuntonne koskien lain 3 §:ään ehdotettavaa muutosta

-

von Kraemer Melina
Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf

Blomfelt Simon
Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf